

БОЈАН Ж БОСИЉЧИЋ

ОСТАВЉА ТРАГ

Канадски филмови су миљеници филмских фестивала широм свијета, али су пасторичад домаће публике, чију имагинацију је колонизовао Холивуд, који је заробио њихове снове. Основна тема канадских аутора је трагање за идентитетом, што је и разумљиво, јер је Канада традиционално земља имиграната. У том смислу, ја сам кроз приказ тридесетогодишње историје додјеле награда "Геније" у својој књизи истовремено сачинио и један социолошко-културолошки портрет, који обичном читаоцу, а не само филмофилу, може послужити и као штиво за боље разумевања Канаде.

Ја сам и прије доласка у Канаду знао доста о канадској кинематографији, прије свега кроз дјела Дејвида Кроненберга и Денија Аркана, али сам овдје, на лицу мјеста, проширио своје видике и сазнања о канадском филму. Гледајући дјела Атома Егояна, Жана-Клода Лозана, Бруса Мек Доналда, Герија Барнса, Денија Вилнева, Робера Лепажа, Дона Мек Келара, Филипа Фарларда, Саре Поли, Жана-Марка Валеа, ја сам истовремено доста научио и о самој мојој усвојеној домовини. Канада "станује" у њиховим филмовима!

Зашто књига на српском језику о канадском филму?

То је веома логично питање, на које ћу покушати да одговорим из више углава. Прије свега, за мене, као писца, свакако је најлакше да се у целост изразим на мом матерњем језику, српском, јер се често мисли некако "изгубе у преводу" на другом језику. Уосталом, ево, и мој колега из "Стубова културе", један од најеминентнији савремени српски писац Давид Албахари, који већ дуго времена живи у Канади, у Калгарију, такође пише своја дјела само на српском језику.

Такође, ја у Србији сам стално издавача, "Стубове културе", који је у периоду од 1997. до 2011. објавио четири моје филмске књиге. Звучи парадоксално, али је истинито да је у Србији много лакше објавити књигу о канадској кинематографији него овдје у Канади, где постоји једна чудна, хронична индиферентност према домаћим филмовима. Канадски аутор или глумцац је овдје препознат и славењ тек онда кад прво успије у Холивуду!

У Србији постоји интерес за канадске филмове: примјера ради, прошле године је приказана велика ретроспектива канадских филмова на РТС-у, а управо сада, на 40-тој ФЕСТ-у је приређен специјални филмски програм "Canadaiana". Моје три књиге о канадском филму - "Северно од Холивуда", "Док јавори нишу гране" и "Ти дивни сањари" - су универзитетско штиво за студенте драмских умјетности у Србији, а могу се наћи и на Универзитету Беркли у

Калифорнији, Библиотеци Америчког Конгреса у Вашингтону, Универзитету у Отави, итд.

Ја сам постао Канађанин, али сам остао и Србин! Сматрам да ако заповиш и потиснеш своју прошлост и своје коријене, онда не можеш ни бити спреман да се окренеш будућности.

Моје књиге чине неку врсту моста између српске и канадске културе, матице и дијаспоре. Оно што је мени лично веома важно је да, пишући ове књиге на српском језику о канадском филму, ја покушавам да дам свој допринос његовању српског језика и идентитета на сјеверно-америчком континенту, гдје је након грађанског рата у бишвој Југославији, 1990-тих, пристигла једна нова, интелектуалнија генерација српске имиграције, која је окренута и према културној и духовној наградњи. Оно што ја радим је заправо нешто слично ономе што ви у листу "Новине Торонто", већ годинама упорно радите и својски се упирете, и што је већ постало историја српке заједнице у Канади.

Како сте се упознали са Маријом Топаловић (чији отац је са Косовог Поља), ду-

М. Топаловић и Б. Босиљчић

гогодишњом предедицом канадске Академије за филм и тв, која додељује награде "Цини"?

Мислим да у свим нашим животима има нека тајна веза, по-трбно је само препознати је. Ја нисам фаталиста нити сам сљедебник болиудских филмова, али све више вјерујем у ултимативно моћ Судбине. Животно искуство ме је научило да се заправо ништа не дешава случајно и да за све постоје нека тајна веза. Са предодређеним улогама, сви смо ми актери на позорници живота, где је Судбина уједно сценариста, редитељ и продуцент!

Када сам, вољом Судбине, у јесен 1995. године дошао у Канаду, нисам ни слутио да ће моја "мисија" бити да напишем три књиге о канадској кинематографији, чије водеће личности сам упознао на 16-ој додјели највиших канадских филмских награда, 14. јануара 1996. године. Тада сам први пут присуствовао овој гала-церемонији, за коју сам случајно сазнао само седмицу дана раније, прочитавши један мањи чланак у новинама.

Успио сам да сазнам телефонски број канадске Академије за филм и тв и ступио у кон-

такт са предсједницом и генералном директорicom Маријом Топаловић, за коју прије никад нисам ни чуо, јер сам само четири мјесеца раније тек стигао у Канаду. Она је исказала велику предусретљивост и љубазност и дала ми је новинарску акредитацију, након већ одавном истеког рока за пријаву. Тако је све почело!

Госпођу Топаловић, веома респектовану личношћу у канадским филмским круговима, сам потом интервјуисао много пута до њеног повлачења са функције 2007. године. Могу да кажем да није било Марије Топаловић вјероватно не бих никад ни написао књигу "Ти дивни сањари". Она ме је увела у свијет канадских "Оскара", и била нека врста мог водича у писању моје књиге. Циљеница да сам присуствовао скоро половини досадашњих додјела награда, готово редовно у посљедњих петнаестак година, што је иначе ријеткост за практично овдашњих филмских збивања, додатно ме је охрабрила у намери да без лажне скромности и претенциозности напишем ову књигу.

Како сте се осећали када сте први пут отишли на доделу "Цинија"?

Добро се сјећам тог хладног јануарског дана! Наравно, био сам узбуђен, у себи сам имао тај осјећај откривања нечега новог. Церемонија је одржана у Монреалу, у згради "Радио-Канаде", у "Студију 42", у једном скућеном простору, који ми је дјеловао као бункер. Одмах ми је пало у очи тај недостатак гламура, поспе и сјаја, који прати холивудске "Оскаре". Али, за мене, управо та скромност и уздржаност је оно што "Цини" чини другачијим, и на неки начин одликова и сам карактер ове земље која је изабрала много скромнију улогу на свјетској позорници у односу на свог често претентног и арогантног америчког комшију.

Те године, побиједио је изврсни филм "Исповједница", са Хичкоковим сјенкама, генијалног квебекског мулти-артиста Робера Лепажа, кога сам интервјуисао, као и свјетски афирмирану енглеску глумицу Хелену -Бонем Картер која је добила "Цини" за најбољу главну женску улогу у филму "Маргаретин музет". Оба ова интервјуа урштена су у моју прву књигу о канадском филму, "Северно од Холивуда", објављену 1997. године.

Какав је однос Академије према новинарима који траже акредитацију за церемонију доделе "Цини"?

Могу да кажем да канадска Академија за филм и тв има заиста фер третман према медијима и не исказује елитистички однос у селекцији акредитованих новинара. Прилику да прате церемонију поред великих електронских медија, доби-

Каролин Херон и Бојан Ж. Босиљчић

вају и мање редакције, као што су и "Новине Торонто", за које смо са "Цини" годинама заједно извештавали управо Ви, Ивана, и ја. Свима је омогућен приступ награђеним и номинованим ствараоцима и глумцима и обећавањем простор за новинарско-фоторепортерски рад. Добијена акредитација отвара сва врата на овој церемонији, која је увијек веома добро организована.

Као најблиставије остале су ми у сјећању гала-приредбе одржане 4. фебруара 1999. у Мисисаги (у "The Living Arts Центру"), те 3. марта 2008. у Торонту (у здању концертне дворане "Carlu"). Са друге стране, 30-та додјела, организована у клаустрофобичном амбијенту ноћног клуба "Government/Koolhaus" била је прожета мрачном атмосфером.

И канадска кинематографија има своје звијезде, попут Луисе Лорије, Кристин Бут, Жули Ле Бретон, Моли Паркер, Карин Ванас, које нису ништа мање љепше и атрактивније од својих извиканих холивудских колегаца. Једина разлика, и то важна, да да њих не прати публицијет холивудских звијезда и да умјесто црвеним тепихом, корачају оним бијелим, сњежним. Једна од оних која је на мене оставила посебан утисак је Каролин Херон, глумица и певачица из Монреала, која је на 28-ој додјели "Генија" плјијенила очи присутних звијеза својом атрактивном појавом и препознатљивом квебекском елганцијом и женственošћу. Она је доказала да и "Сјеверни Холивуд" има своје драгуље!

Да ли Бојан "сања" о новој књизи?

Да! Имам у плану да објавим књигу која би била збирка мојих филмских критика објављених у посљедњих десет година. У том смислу, моја намера је била да, избором одговарајућих фи-

лмова са текућег репертоара, ове критике претворим и у свеоданство нашег доба и да им удахнем додатну политичко-социолошко-културолошку димензију. Ова збирка мојих критика открива, кроз саме филмове, колективно стање свијести и духа савременог човјекства и, посебно, кошмарну страну фамозног америчког сна.

Прва деценија новог миленијума донијела је дане грмљавине, како у "синеплексима", тако и на планетарној животној сцени. Ове године опасност живљења нашле су свог одраза у филмовима и, самим тим, и у мојим критикама, које су, протоком љета, постале својеврсне "временске капсуле" и добиле својство хронике врелих година.

Ти дивни сањари" су имали своју канадску промоцију у Амбасадор Републике Србије у Отави, у среду, 29. фебруара.

Почаствовао сам да је промоција моје нове књиге одржана у Амбасадор Републике Србије. Тим поводом, хтио бих да изразим своју захвалност Његовој Екселенцији, господину Амбасадору Зорану Вељићу на исказаном разумевању, спремности и гостопримству да се одржи овај културни догађај који је окупио српску заједницу у Отави. Поред амбасадора Вељића, на промоцији је говорио и господин Џејмс Бисет, бивши амбасадор Канаде у Југославији, који је и предсједавајући "Фондације Лорда Бајрона за балканске студије, у чијој сарадњи је организована презентација књиге.

Надам се да ће и предстојећа промоција књиге "Ти дивни сањари" у "Serbica books", у сриједу, 7. марта, наћи на интерес српске дијаспоре у Торонту, која је много бројнија од оне у Отави.

Ивана Ђорђевић

Амбасадор З. Вељић, Б. Босиљчић и Џ. Бисет